

- 16 -

**HAÇİN, DÖRTYOL V.S.'DEN ÇIKARILAN ERMENİLERİN SAYISI
VE GÖNDERİLDİKLERİ YERLER**

[Haçin, Dört Yol, v.s.'den şimdiye kadar çıkarılan Ermenilerin miktarına ve nerelere sevk edildiklerine dair Dabiliye Nezâreti'nden Adana Vilâyeti'ne şifre telgraf]

27 C. 1333 (12 Mayıs 1915)

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Emniyyet-i Umûmiyye Müdîriyyeti

Şifre

Adana Vilâyeti'ne

C. 25 Nisan Sene [1]331. Haçin, Dört Yol ve sâ'ir mevâki'den şimdiye kadar ne kadar Ermeni çıkarılmışdır ve nerelere sevk edilmiştir.

Fî 29 Nisan sene [1]331

Nâzır

Tal'at

BOA. DH. ŞFR, nr. 52/338

- 17 -

MECLİS-İ VÜKELA'NIN TEHCİR KARARI

[Düşmanla işbirliği yapma, masum halkı katletme ve isyan çıkarma gibi zararlı hareketlerde bulunan Ermenilerin Musul, Zor, Halep ve Suriye'nin bazı bölgelerine sevkleri için, Dabiliye Nezâreti'nin 13 Mayıs [1]331 tarihli ve 270 numaralı tezkiresi üzerine, Meclis-i Vükelaca alınan tehcir kararı]

16 B. 1333 (30 Mayıs 1915)

Sıra numrosu: 163

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıtname

Hülasâ-i me'âlî

Menâtık-ı harbiyyeye civâr mahallerde sâkin Ermenilerden bir kısmının hudûd-ı Osmâniyye'yi a'dâ-yı devlete karşı muhâfaza ile meşgûl olan Ordu-yı Hümâyûn'un hareketünü tas'ib ve erzâk ve mühimmât-ı askeriyye nakliyatını

işkâl ve düşman ile tevhid-i âmâl ve ef'âl ve bi'l-hâssa sufûf-i âdâya iltihak ve memleket dâhilinde kuvây-ı askeriyyeye ve ahâlî-i ma'sûmeye müsellahan ta'arruz ve şuhûr ve kasabât-ı Osmaniyye'ye tasallut ile katl ve nehb ü gârete ve düşman kuvâ-yı bahriyyesine erzâk tedârikiyle mevâki-i müstahkemeyi irâ'eye cür'etleri bu gibi anâsır-ı ihtilâliyyenin sâha-i harekâtdan uzaklaştırılmasını ve usâta üssü'l-harekât ve melce' olan köylerin tahliyesini icâb ederek bu bâbda ba'zı gûna icrâ'ata başlanıldığı ve mine'l-cümle Van, Bitlis, Erzurum vilâyâtıyla nefs-i Adana, nefs-i Şis ve nefs-i Mersin müstesnâ olmak üzere Adana, Mersin, Kozan, Cebel-i Bereket livâları ve nefs-i Mar'aş müstesnâ olmak üzere Mar'aş sancağı ve Haleb vilâyetinin merkez kazâları müstesna olmak üzere İskenderun, Belen, Cisir-i şu'ûr ve Antakya kazâları kurâ ve kasabâtında sâkin Ermenilerin vilâyât-ı cenûbiyyeye sevkine bi'l-ibtidâr Van vilâyetiyle hem-hudûd olan kısm-ı şimâlsî müstesnâ olmak üzere Musul vilâyetine ve Zor sancağına ve nefs-i Urfa müstesnâ olmak üzere Urfa sancağının kısm-ı cenûbiyyesine ve Haleb vilâyetinin şark ve şark-ı cenûbî kısmına ve Sûriye vilâyetinin kısm-ı şarkisinde ta'yin ve tahsis edilen mahallere nakl ve iskânına mübâşeret ve devâm edilmekte bulunduğu beyânıyla menfa'at-i esâsiyye-i devlete muvâfık telakkî edilen bu cereyânın bir usûl ve kâ'ide-i muttarideye rabt lüzûmuna ve bu bâbda ba'zı ifâdâta dâ'ir Dâhiliye Nezâreti'nin 13 Mayıs sene [1]331 târifli ve 270 numaralı tezkiresi okundu.

Karârı

Fî'l-hakîka devletin muhâfaza-i mevcûdiyyet ve emniyyeti uğrunda tevâlî eden icrâ'ât ve islâhât-ı fedâkârîsi üzerine icrâ-i sû-i te'sîre sebep olan bu kabîl hareket-ı muzırranın icrâ'ât-ı mü'essire ile imhâ ve izâlesi kat'iyyen muktezî ve nezâret-i müşârûn-ileyhâca bu emrde ibtidâr olunan icrâ'âtdaki isâbet bedîhi olduğundan tezkire-i mezkûrede dermiyân kılındığı üzere muharrerü'l-esâmî kurâ ve kasabâtda sâkin Ermenilerden nakli icâb edenlerin mahall-i mürettebe-i iskâniyyelerine müreffehen sevk ve isâllerile güzergâhlarında te'mîn-i istirahat ve muhâfaza-i cân ve mâlları ve muvâsalâtlarında keyfiyyet-i iğvâları sùret-i kat'iyyede iskânlarına kadar "Muhâcirîn Tahsisâtı"ndan i'âşeleri ve ahvâl-i sâbika-i mâliyye ve iktisâdiyyeleri nisbetinde kendilerine emlâk ve arâzî tevzî'i ve içlerinden muhtâc olanlara taraf-ı hükûmetden mesâkin inşâsı ve zurrâ ve muhtâcîn-i erbâb-ı san'ata tohumluk ve âlât ve edevât tevzî'i ve terk etdikleri memleketde kalan emvâl ve eşyâlarının ve yâhûd kıymetlerinin kendilerine suver-i münâsibe ile i'âdesi ve tahliye edilen köylere muhâcir ve aşâ'ir iskânıyla emlâk ve arâzinin kıymeti takdîr edilerek kendilerine tevzî'i ve tahliye edilen şuhûr ve kasabâtda kâ'in olup nakledilen ahâlîye â'id emvâl-i gayr-i menkûlenin tahrîr ve tesbît-i cins ve kıymet ve mikdârından sonra muhâcirine tevzî'i ve

muhâcîrinin ihtisâs ve iştigâlleri hâricinde kalacak zeytunluk, dutluk, bağ ve portakallıklarla dükkân, hân, fabrika ve depo gibi akârâtın bi'l-müzâyede bey' veyâhûd icân ile bedelât-ı bâliğâsının kendilerine i'tâ edilmek üzere ashâbı nâmına emâneten mâl sanduklarına tevdi'i ve mu'âmelât ve icrâ'ât-ı mesrûdenin ifâsı zımında vukû' bulacak sarfiyâtın "Muhâcîrîn Tahsisâtı"ndan tesviyesi zımında nezâret-i müşârûn-ileyhâca tanzîm edilmiş olan tâ'limâtınâmenin bi-temâmihâ tatbîk-i ahkâmıyla emvâl-i metrûkenin te'mîn-i muhâfaza ve idâresi ve mu'âmelât-ı umûmiyye-i iskâniyyenin tesrî' ve tanzîmî ve tedkîk ve tefûsî ve bu husûsda ta'limâtname ahkâmı ve nezâret-i müşârûn-ileyhâdan ahz ve telakkî edilecek evâmîr dâ'iresinde mukarrerât ittihâz ve tatbîkî ve tâlî komisyonlar teşkîli ile ma'âşlı me'mûr istihdâmı vazîfe ve salâhiyyelerini hâ'iz olmak ve doğrudan doğruya Dâhiliye Nezâreti'ne merbût bulunmak ve bir re'îsi ile biri me'mûrîn-i dâhiliyyeden ve diğeri me'mûrîn-i mâliyyeden intihâb ve ta'yîn edilecek iki a'zâdan terekkeb etmek üzere komisyonlar teşkil edilerek mahallerde mezkûr ta'limâtınâmenin vâlîler tarafından icrâ-yı ahkâmı tensîb edilmiş olduğunun cevâben nezâret-i müşârûn-ileyhâya tebliği ve devâ'ir-i mûte'allıkaya ma'lûmât i'tâsı tezekkür kılındığı,

17 Mayıs 1331

BOA. Meclis-i Vûkelâ Mazbatası, 198/163

- 18 -

ERZURUM'DAN ÇIKARILAN ERMENİLERİN URFA VE MUSUL'UN GÜNEYİ İLE ZOR SANCAĞI'NA GÖNDERİLMELERİ

[Erzurum'dan çıkarılan Ermenilerin Kastamonu ve Sivas'ta iskânları uygun olmadığından, bu yöne sevk edilen Ermenilerin yoldan çevrilerek Urfa ve Musul'un güneyi ile Zor sancağına gönderilmelerine dair Dabîliye Nezâreti'nden Erzurum Vilâyeti'ne şifre telgraf]

4 B. 1333 (18 Mayıs 1915)

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Emniyyet-i Umûmiyye Müdiriyyeti

Husûsî: 4247

Şifre

Mahrem ve müstaceldir.

Erzurum Vilâyeti'ne

C. 4 Mayıs sene [1331. Oradan çıkarılan Ermenilerin Kastamonu ile Sivas'ta iskânları kar'iyyen muvâfık olamaz. Bunların cenûba sevkleri evvelce de taraf-ı

âlîlerine tebliğ olunmuş idi. Binâ'en-aleyh Erzincan tarîkiyle Sivas'a sevk olundukları bildirilen Ermenilerin hemên yoldan çevrilerek Urfa ve Musul'ur havâlî-i cenûbiyyesiyle Zor livâsına gönderilmesi ve ba'de-mâ ihrâc edileceklerin de münhasıran o cihete i'zâmları.

Fi 5 Mayıs sene 1331

Nâzır

Tal'at

BOA. DH. ŞFR, nr. 53/48

- 19 -

VAN VİLÂYETİ'NDEKİ ERMENİLERİN MUSUL, ZOR VE URFA'YA YERLEŞTİRİLMELERİ

[Vilâyetteki Ermenilerin Musul Vilâyeti ile Zor ve Urfa sancaklarında tayin edilen yerlere yerleştirilmeleri, güvenliklerinin sağlanması, taşınır mal ve eşyalarını yanlarında götürülebilmelerinin sağlanması hususlarında Dabîliye Nezâreti'nden Erzurum, Van, Bitlis vilâyetlerine şifre telgraf]

9 B. 1333 (23 Mayıs 1915)

Bâb-ı Âlî

Dâhiliye Nezâreti

Emniyyet-i Umûmiyye Müdiriyyeti

Şifre

Erzurum, Van, Bitlis Vilâyetlerine

Vilâyet dâhilindeki kurâ ve kasabâtda sâkin Ermeniler münâsebe mevki'iyeye nazar-ı dikkate alınarak Van vilâyeti ile hem-hudûd olan kısımları müstesnâ olmak üzere Musul vilâyetinin kısm-ı cenûbîsi ile Zor sancağı ve merkezi müstesnâ olmak üzere Urfa sancağında taraf-ı hükûmetten ta'y olunmuş mahallere nakl ve iskân edileceklerdir. Mahall-i iskâniyye karyeleri vürûd eden Ermeniler icâb ve hâl ve mevki'e göre ya müteferrik sûret mevcûd kurâ ve kasabâta inşâ edecekleri hânelere veyâhûd taraf-ı hükûmetd ta'yîn edilecek mahallerde yeniden te'sis edecekleri köylere yerleştirilecek Nakli icâb eden Ermenilerin te'mîn-i sevk ve iskânı mahallî me'mûrîn idâresi â'idir. Mahall-i iskâniyyelerine sevk edilen Ermenilerin muhâfaza-i cân